

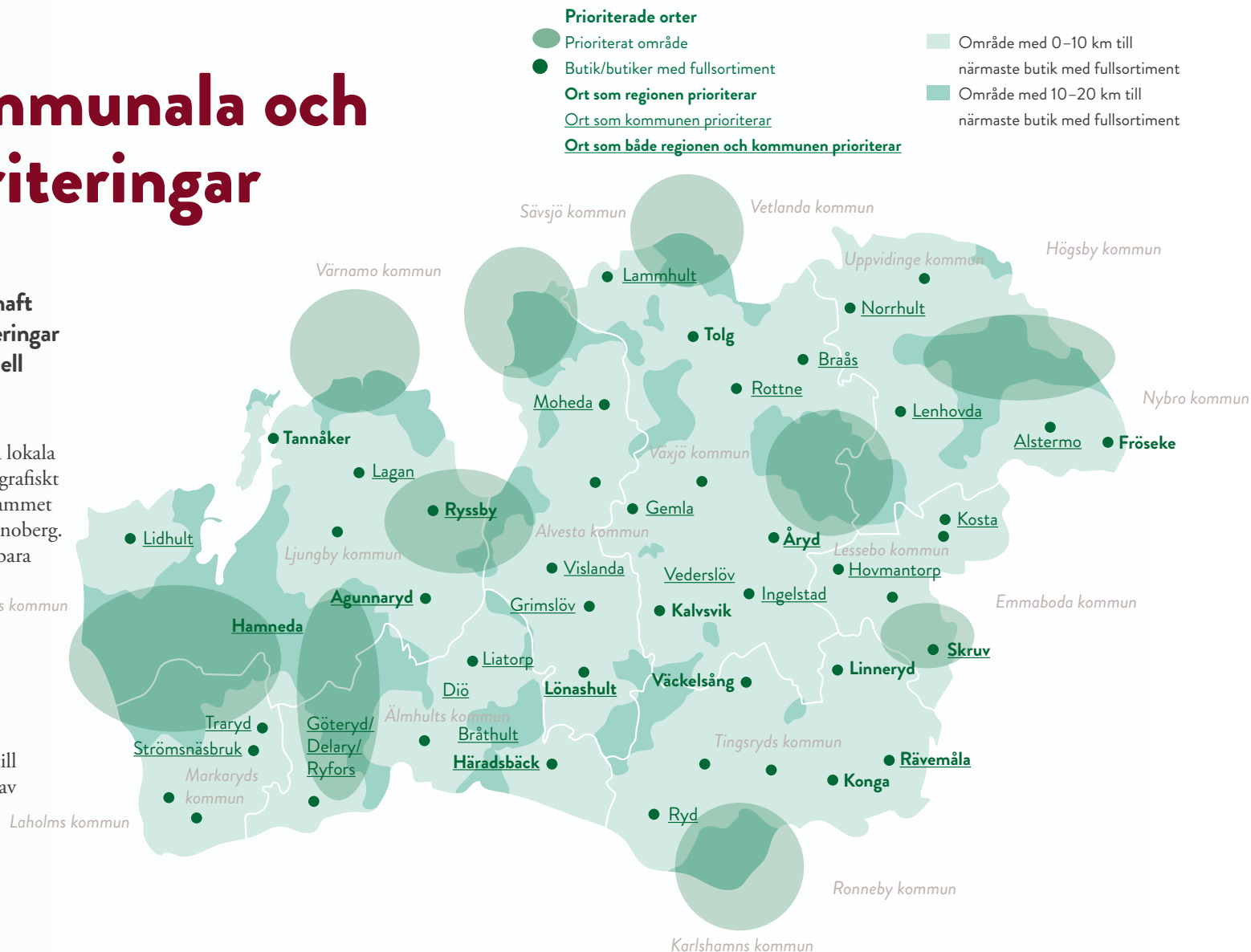
BILAGA 3

Dialog om kommunala och regionala prioriteringar

Under framtagandet av det regionala serviceprogrammet har Region Kronoberg haft dialog med kommunerna kring deras prioriteringar kring orter som är viktiga för både kommersiell service och satsningar på offentlig service.

Kommunerna använder egna formuleringar för sina lokala prioriteringar. Regionen kompletterar med sina geografiskt prioriterade orter utifrån det regionala serviceprogrammet och tillgänglighet till kommersiell service i hela Kronoberg. Det regionala serviceprogrammet pekar ut extra sårbara orter men det finns givetvis även större butiker med god ekonomi som är oerhört viktiga för kommersiell service i sitt upptagningsområde. Ett exempel är Lidhult i Ljungby kommun.

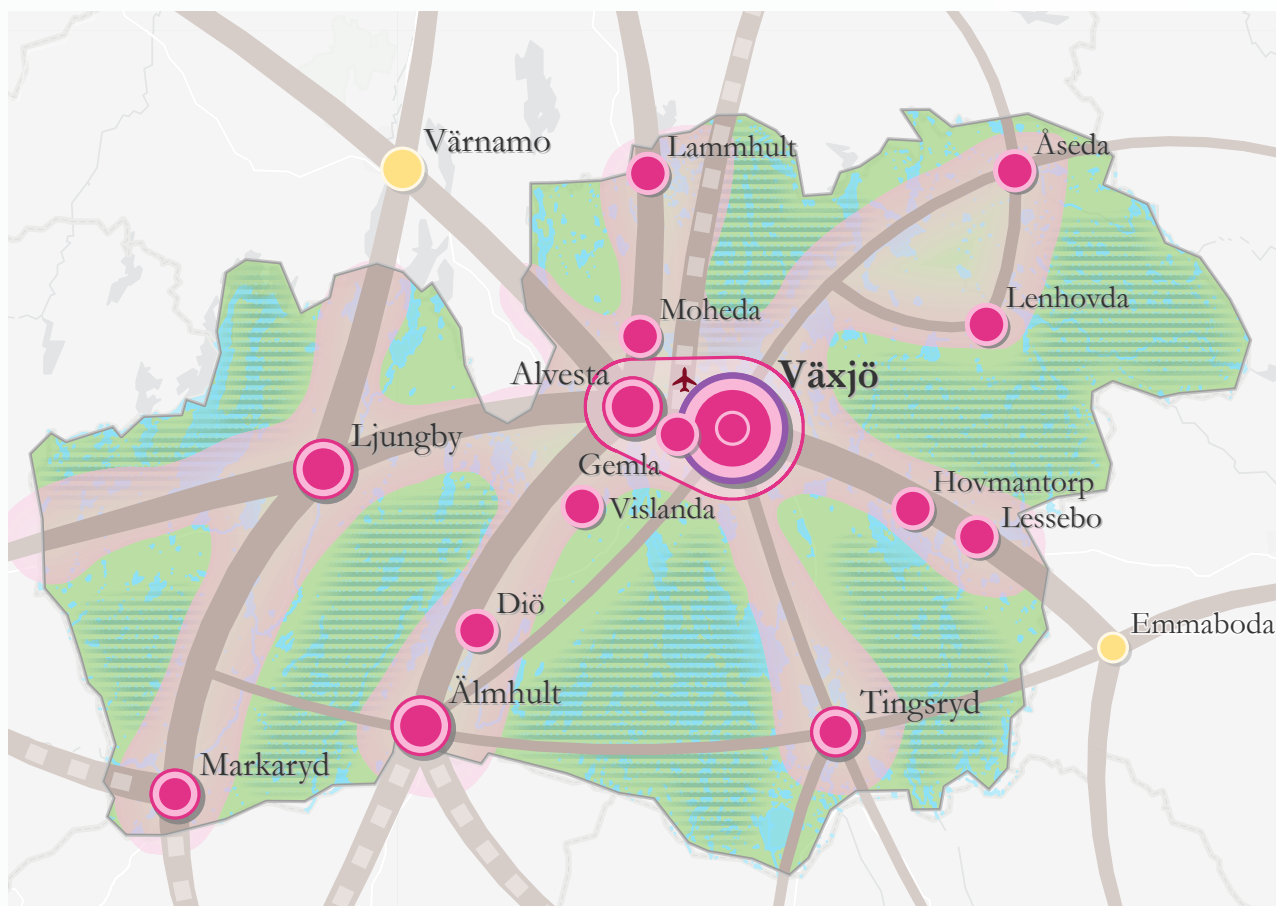
Dialog pågår i viss mån kring formuleringar med kommunerna men ytterligare möjlighet finns till komplettering och justering i samband med remiss av det regionala serviceprogrammet inklusive bilagor.

Strukturbild

Strukturbilden för Kronoberg visar bland annat upp regionala kärnor och stråk, delregionala kärnor och strategiska noder. I relation till det regionala serviceprogrammet lyfter strukturbilden fram platser och stråk som innehåller flera olika betydelsefulla former av service inklusive infrastruktur och kollektivtrafik som ska serva övriga länet och knyta ihop oss med viktiga delar utanför länet.

Det regionala serviceprogrammet tittar i geografiskt prioriterade orter istället på små sårbara orter med endast en butik i sitt närområde som är väldigt viktiga för tillgång till kommersiell service (livsmedelsbutik, drivmedel, post, apotek och betal-tjänster) i hela länet. De geografiskt prioriterade områdena i regionala serviceprogrammet har konstaterat långt till kommersiell service och kring dessa finns behov av djupare dialog och analys av de faktiska behoven av tillgång till service.

Markaryds kommun

Markaryd är centralort som försörjer en del av kommunen och omgivande byar och landsbygd med omfattande offentlig och kommersiell service.

Strömsnäsbruk är uttalad serviceort i kommunen som försörjer omgivande byar och landsbygd med god tillgång till offentlig och kommersiell service.

Traryd är ses som en småort med viss kommersiell och offentlig service. Timsfors ses som småort med viss offentlig service och närhet till Markaryd för mer service.

Kommunen har ett aktivt projekt ”Strömsnäsbruk/Traryd 2030” för att stärka båda av de två närliggande orterna. Detta är en långsiktig satsning från kommunalt pedet regionala serviceprogrammetektiv som gynnar utvecklingen av kommersiell service som kan serva omgivande landsbygd.

I Markaryds kommun finns inga mindre byar med kommersiell service idag utan de hänvisas till Markaryd, Strömsnäsbruk och Traryd eller butiker i grannkommunerna. Det finns ingen geografiskt prioriterad ort som är extra sårbar enligt det regionala serviceprogrammet idag men det finns prioriterade områden med långt till service och då områdena passerar kommun och länsgränser uppmuntras till dialog och samverkan med främst Ljungby, Halmstad och Laholms kommun.

Ljungby kommun

Ljungby centralort försörjer en del av kommunen och omgivande byar och landsbygd med omfattande offentlig och kommersiell service.

I Ljungby kommuns varuförsörjningsplan finns en tydlig beskrivning av fem serviceorter med ambition och satsning på grundläggande kommersiell och offentlig service som servar omgivande byar och landsbygd. Ortarna är Agunnaryd, Hamneda, Lagan, Lidhult och Ryssby. Just

nu 2024 finns inte kommersiell service i orten Hamneda men det har funnits nära denna ort. Det finns fortsatta ambitioner att skapa förutsättningar för att det ska kunna finnas kommersiell service i eller nära även denna serviceort.

I Ljungby kommun överensstämmer serviceorterna med de mindre byar där det också finns kommersiell service eller där kommunen försöker skapa förutsättningar för det. De geografiskt prioriterade orterna enligt det regionala serviceprogrammet som anses extra sårbara i Ljungby kommun är Agunnaryd, Hamneda och Ryssby. Ryssby har en något större butik och inte lika sårbar men tillgång till service i det området påverkas markant om butiken försvinner. Det finns prioriterade områden med långt till service och dessa sträcker sig även över kommun och länsgränser varvid dialog och samverkan är lämplig främst med kommunerna Alvesta, Älmhult, Markaryd, Laholm, Halmstad och Värnamo.

Älmhults kommun

Älmhult centralort försörjer en del av kommunen och omgivande byar och landsbygd med omfattande offentlig och kommersiell service.

Häradsbäck/Bråthult, Diö/Liatorp och Delary/Ryfors/Göteryd är definierade som landsbygdscentra med långsiktig satsning på tillgång till offentlig service och med ambitioner att skapa förutsättningar för förbättrad tillgänglighet till kommersiell service där det finns begränsad tillgång till kommersiell service idag.

I Älmhults kommun är det idag Häradsbäck som är en geografiskt prioriterad ort som är extra sårbar enligt det regionala serviceprogrammet. Det finns prioriterade områden med långt till service och dessa sträcker sig även över kommungräns framför allt mot Ljungby i västra delen av kommunen. Där finns även en liten sårbar butik i Hallaryd. Hallaryd utgör inte en geografiskt prioriterad ort men den är fortfarande viktig då den ligger i ett geografiskt prioriterat område med långt till service. I Älmhults

kommun är Diö en strategisk nod i strukturbilden för Kronoberg med bland annat god kollektivtrafik.

Tingsryds kommun

Tingsryd centralort försörjer en del av kommunen och omgivande byar och landsbygd med omfattande offentlig och kommersiell service.

Ryd och Rävemåla definieras som serviceorter med ambition och satsning på grundläggande kommersiell och offentlig service som servar omgivande byar och landsbygd. Urshult, Linneryd och Konga ses som byar med viss offentlig service och närhet till kommersiell service som kompletteras av service i serviceorter och centralort. Även dessa byar servar omgivande byar och landsbygd med viss offentlig och kommersiell service.

Geografiskt prioriterade orter som är extra sårbara enligt det regionala serviceprogrammet är Rävemåla, Linneryd, Konga och Väckelsång. Det finns prioriterade områden med långt till service och dessa sträcker sig även över kommun- och länsgränser varvid dialog och samverkan är lämplig främst med kommunerna Alvesta, Karlshamn och Ronneby.

Alvesta kommun

Alvesta centralort försörjer en del av kommunen och omgivande byar och landsbygd med omfattande offentlig och kommersiell service.

Vislanda, Grimslöv, Moheda och Lönashult har grundläggande kommersiell och offentlig service som servar omgivande byar och landsbygd. Lokalt pekar inte kommunen ut serviceorter utan beslut om olika satsningar och prioriteringar görs löpande. Hjortsberga ses som by med viss offentlig service.

I Alvesta kommun är Lönashult en geografiskt prioriterad sårbar ort enligt Det regionala serviceprogrammet. Det finns prioriterade områden med långt till service och dessa

sträcker sig även över kommun- och länsgränser varvid dialog och samverkan är lämplig främst med kommunerna Ljungby, Tingsryd, Värnamo och Sävsjö.

I Alvesta kommun är Vislanda, Moheda och Lammhult strategiska noder i strukturbilden för Kronoberg med bland annat tillgång till kollektivtrafik och/eller mer omfattande service.

Växjö kommun

Växjö centralort försörjer en del av kommunen och omgivande byar och landsbygd med omfattande offentlig och kommersiell service.

Lammhult, Rottne, Braås och Ingelstad är, i enlighet med landsbygdsplanen, kärnor av betydelse för en större del av kommunen. Gemla, Åryd och Vederslöv är lokala kärnor som är av betydelse för en begränsad del utanför kärnan. Både kärnor och lokala kärnor har offentlig och kommersiell service som servar omgivande byar och landsbygd men utbud och satsningar är större i kärnorna.

Det finns även mindre byar med viss kommersiell och/eller offentlig service som också servar omgivande byar och landsbygd. Kommunen beskriver att Kalvsvik och Jät tillsammans med Ingelstad lämpligen kan utvecklas som servicecentrum och utgångspunkter för besök i området. Asa och Tolg utvecklas som servicecentrum och utgångspunkter för besök i området Höjdvärend.

Tolg, Åryd, Kalvsvik geografiskt prioriterade orter enligt det regionala serviceprogrammet utifrån deras sårbarhet och tillgänglighet till service. Det finns prioriterade områden med långt till service och dessa sträcker sig även över kommun- och länsgränser varvid dialog och samverkan är lämplig främst med kommunerna Uppvidinge, Sävsjö och Vetlanda.

I Växjö kommun är Gemla strategisk nod i strukturbilden för Kronoberg med bland annat god kollektivtrafik.

Lessebo kommun

Lessebo centralort försörjer en del av kommunen och omgivande byar och landsbygd med omfattande offentlig och kommersiell service.

Hovmantorp, Skruv och Kosta definieras som serviceorter med ambition och satsning på grundläggande kommersiell och offentlig service som servar omgivande byar och landsbygd.

I Lessebo kommun är Skruv geografiskt prioriterad ort utifrån dess sårbarhet och betydelse för omgivande landsbygd och dess tillgänglighet till kommersiell service. Området kring Skruv är även geografiskt prioriterat område om service där skulle försvinna. Det finns anledning till dialog och samverkan med Tingsryds kommun samt Emmaboda kommun i Kalmar län.

I Lessebo kommun är Hovmantorp och Lessebo strategiska

noder i strukturbilden för Kronoberg med bland annat god kollektivtrafik och mer omfattande service.

Uppvidinge kommun

Åseda centralort försörjer en del av kommunen och omgivande byar och landsbygd med omfattande offentlig och kommersiell service.

I Lenhovda och Norrhult-Klavreström finns både offentlig och kommersiell service. Alstermo och Älghult är två orter där offentlig och kommersiell service kompletterar varandra på ett bra sätt.

Fröseke är en mindre ort med endast kommersiell service.

I Uppvidinge kommun är Fröseke geografiskt prioriterad ort utifrån sin sårbarhet och tillgänglighet till service för omgivande landsbygd. Det finns prioriterade områden med långt till service och dessa sträcker sig även över kommun- och länsgränser varvid dialog och samverkan är lämplig främst med kommunerna Växjö, Nybro och Högsby.

I Uppvidinge kommun är Åseda och Lenhovda strategiska noder i strukturbilden med mer omfattande service.

Kommunens betydelse för kommersiell service

På sidan 11 beskrivs kommunens betydelse för utvecklingen av kommersiell service. Här är några kompletterande tips.

- » Inför medborgardialoger, titta gärna på [Hela Sverige ska levas råd om samverkan och tips på mötesformer i servicebanken](#).
- » [Se metoder och exempel om service på Tillväxtverkets webbplats](#). Där finns bland annat metoder för levande orter, serviceforum, handlarrunda, uppdelad upphandling, platsutveckling och servicepunkter.
- » Se även [Tillväxtverkets guide för att få servicearbetet i landsbygder att fungera](#).
- » [Tillväxtverket har även en samlingssida för kommersiell service](#) med nyttig och intressant information.
- » [Gör en sårbarhetsanalys i Pipo's Serviceanalys](#). Vad skulle en nedlagd butik innebära för boende, företag och offentliga verksamheter. Det finns bra kurser om ni är ovana att använda Pipo's verktyg.
- » När ni agerar på er serviceplan. Använd ert handlingsutrymme för att till exempel kompletteringshandla lokalt. [Dela upphandlingar och gör det möjligt för butiker att lämna anbud](#).
- » [Se mer tips från Tillväxtverket](#) kring att teckna avtal med butiker som utför kommunala tjänster/infopunkter etc. I många kommuner går det under betäckningen servicepunkter.
- » [Se exempel på handlarrunda](#) när ni tar ställning till hur ni vill använda hemsändningsbidraget i er kommun.

